

Kwartalnik Badań Koniunktury

Nr 3/2023

Autorzy opracowania: Katarzyna Dębowska, Urszula Kłosiewicz Górecka, Andrzej Kubisiak, Jędrzej Lubasiński, Maciej Miniszewski, Anna Szymańska, Paweł Śliwowski, Aleksandra Wejt-Knyżewska, Katarzyna Zybortowicz

SPIS TREŚCI

1. MIK – komponenty i konstrukcja
2. Wartości MIK – pomiary z III kwartału 2023 r.
3. Wyniki badań ankietowych przedsiębiorstw –
pomiary z III kwartału 2023 r.
4. Aneks 1: Metodyka badań

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) - komponenty

**MIK to syntetyczna miara
znormalizowanych wskaźników prostych**

Poszczególne komponenty nawiązują do pytań w ankiecie, a zagregowane odpowiedzi służą do wyznaczenia wskaźników prostych dotyczących: wartości sprzedaży, nowych zamówień, zatrudnienia, wynagrodzenia, mocy produkcyjnych, inwestycji, płynności finansowej przedsiębiorstw.

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) – sposób wyznaczania

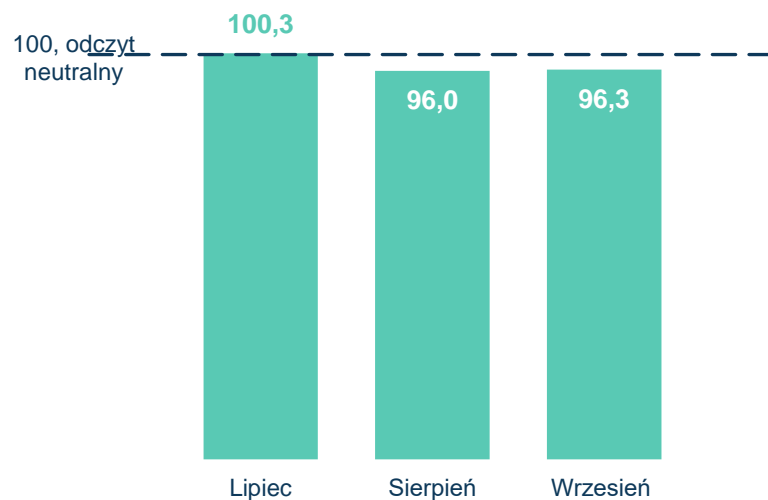

100 – punkt odniesienia, odczyt neutralny

<0;200> - przedział wartości MIK

Warstwę stanowi grupa przedsiębiorstw o tej samej wielkości (liczba zatrudnionych) i z tej samej branży.

MIK – comiesięczne zestawienie

96,3 pkt. wyniósł wrześniowy MIK

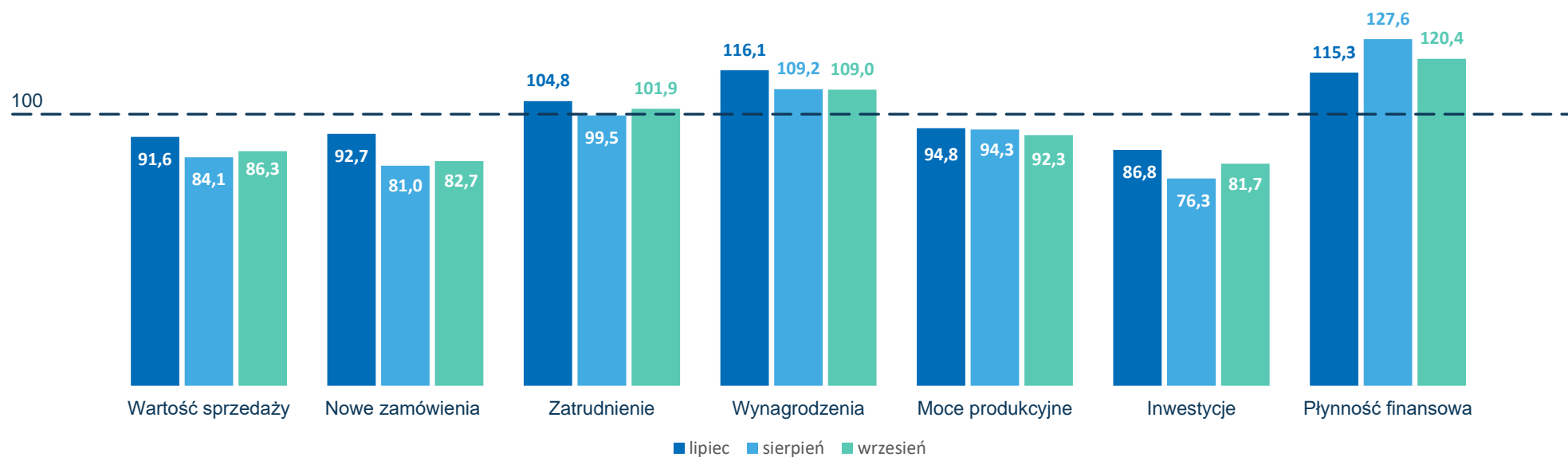
Miesięczny Indeks Koniunktury we wrześniu wzrósł o zaledwie 0,3 pkt. względem poprzedniego miesiąca. W trzecim kwartale najwyższy odczyt zanotowano w lipcu. W porównaniu z poprzednim kwartałem obserwowana jest nieznaczna poprawa nastrojów przedsiębiorców.

Wrześniowy odczyt jest wprawdzie niższy o 4 pkt. od najwyższej tegorocznej wartości MIK, odnotowanej w lipcu (100,3 pkt.) i będącej jedyną w tym roku powyżej poziomu neutralnego (100,0), ale pozostaje wyższy o 2,6 pkt. od najniższej wartości MIK w br., odnotowanej w lutym (93,7 pkt.). Jest też o 2,2 pkt. wyższy od ubiegłorocznego odczytu wrześniowego (94,1 pkt.).

MIK – według komponentów

Nastroje negatywne przeważały w czterech na siedem badanych komponentów

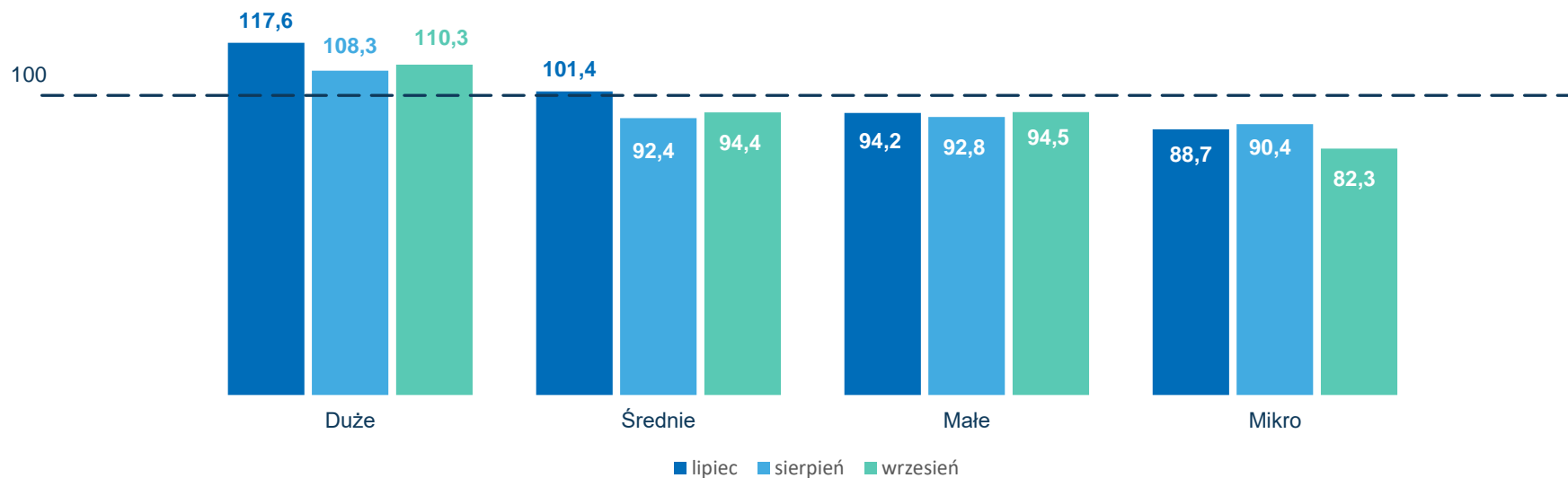
Przez cały trzeci kwartał cztery na siedem wskaźników (wartość sprzedaży, nowe zamówienia, moce produkcyjne i inwestycje) osiągały wartości poniżej poziomu neutralnego (100,0 pkt.). Dwa komponenty MIK, czyli wynagrodzenia i płynność finansowa osiągały w całym III kwartale poziomy wyższe niż neutralny. Zatrudnienie zasadniczo prezentowało się optymistycznie, za wyjątkiem minimalnego spadku poniżej poziomu neutralnego w sierpniu. Relatywnie wysoki w III kwartale indeks płynności finansowej świadczy o dobrej kondycji finansowej firm.

MIK – według wielkości przedsiębiorstw

Nastroje negatywne przeważają w małych i mikroprzedsiębiorstwach

W całym III kwartale jedynie duże firmy osiągały poziom MIK powyżej neutralnego. W lipcu granicę neutralności pokonały jeszcze firmy średnie, których nastroje dość wyraźnie spadły w sierpniu. W mniejszych firmach przez cały trzeci kwartał przeważały nastroje pesymistyczne. Najgorzej prezentowały się mikrofirmy, w których odczyty MIK były najniższe.

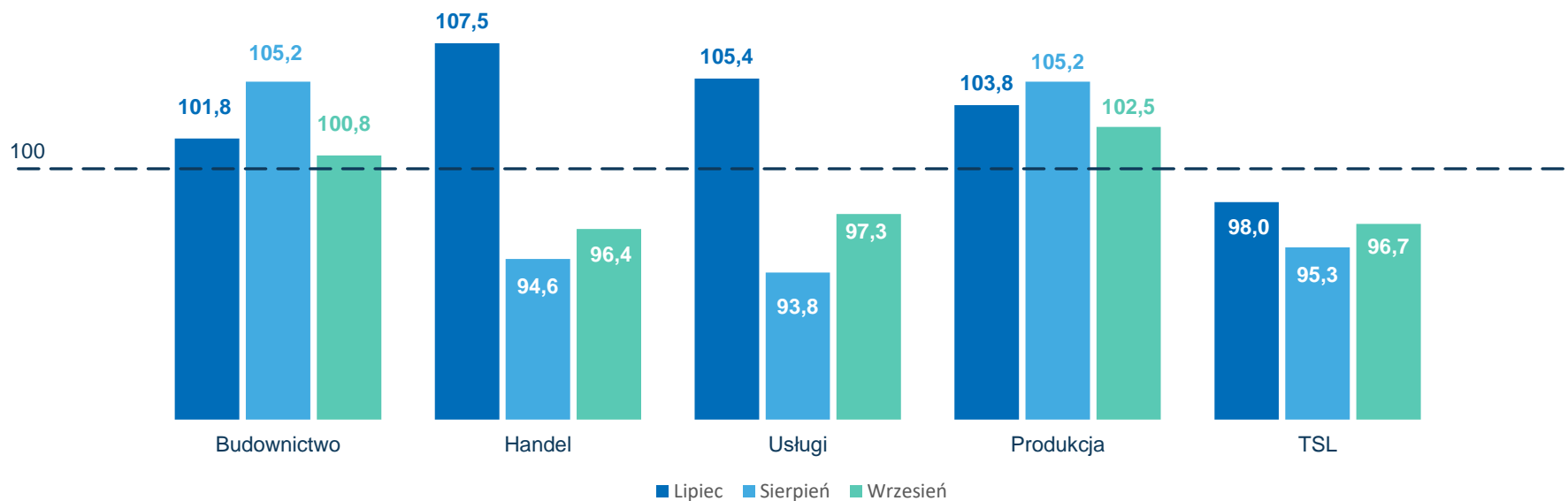

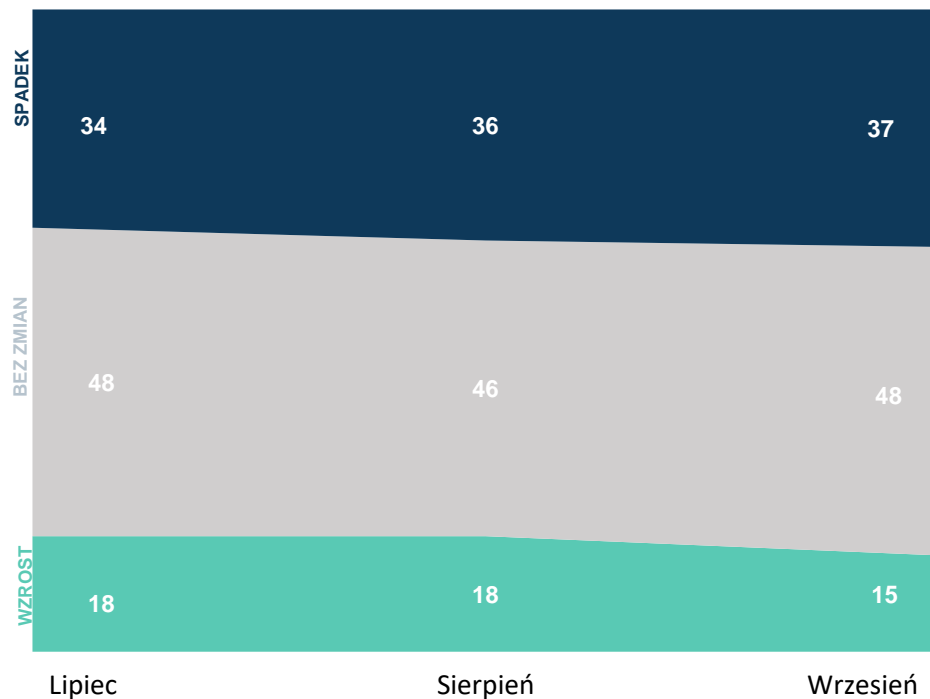
MIK – według branż

W trzecim kwartale przewagę nastrojów pozytywnych widać w produkcji i budownictwie

Przez cały trzeci kwartał nastroje pozytywne panowały jedynie w produkcji i budownictwie, w lipcu optymismu przeważali również w handlu i usługach. We wrześniu większość branż (poza produkcją i budownictwem) zanotowała odczyty MIK poniżej poziomu neutralnego. Jednocześnie w budownictwie i produkcji odnotowano spadki odczytów w stosunku do sierpnia (odpowiednio o 4,4 pkt. i 2,7 pkt.). W pozostałych branżach nadal przeważały nastroje negatywne, ale odczyty MIK wzrosły m/m: w usługach o 3,5 pkt., w handlu o 1,8 pkt., a w branży TSL o 1,4 pkt.

Zmiany łącznej wartości sprzedaży w III kw. 2023 r.

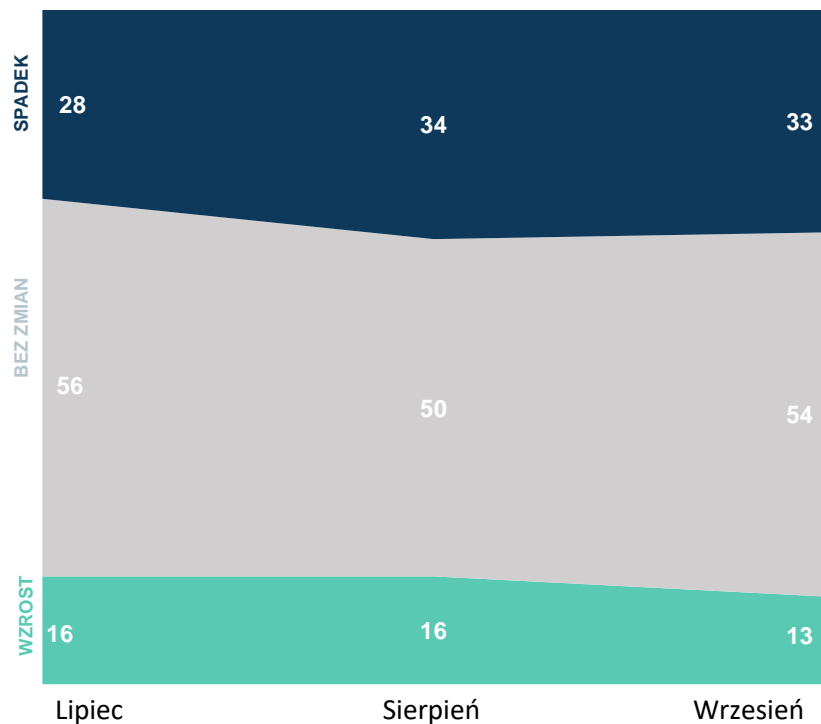

W trzecim kwartale udział firm ze spadkiem sprzedaży utrzymywał się na wysokim poziomie

Więcej niż co trzecia firma wskazuje na spadek wartości sprzedaży m/m, a jedynie kilkanaście procent na wzrost. We wrześniu udział przedsiębiorstw deklarujących spadek sprzedaży wzrósł o 1 pkt. proc. m/m do poziomu 37 proc. Zmniejszył się natomiast odsetek firm deklarujących wzrost wartości sprzedaży – o 3 pkt. proc. m/m, do 15 proc.

Niemal połowa firm deklarowała brak zmian wartości sprzedaży w trzecim kwartale 2023 r.

Zmiana liczby nowych zamówień w III kw. 2023 r.

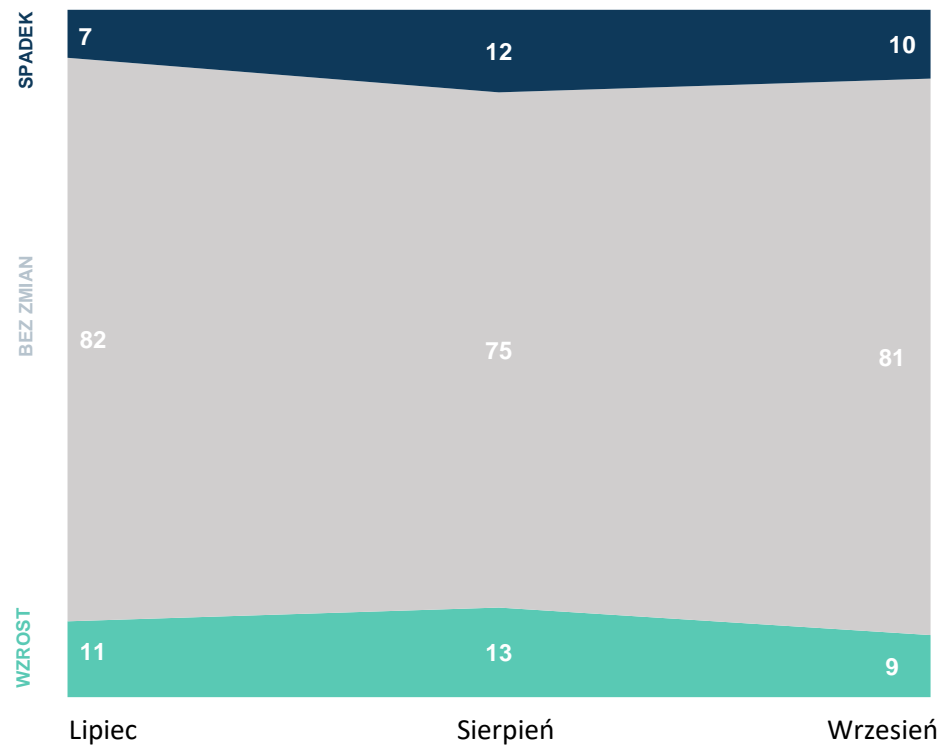

Zmiana liczby nowych zamówień koreluje ze zmianami wartości sprzedaży

W sierpniu widoczne było zwiększenie się udziału firm deklarujących spadek liczby nowych zamówień (o 6 pkt. proc. m/m, do 34 proc.). We wrześniu odsetek firm deklarujących spadki utrzymał się na podobnym poziomie. Jednocześnie jedynie 13 proc. firm deklarowało wzrost liczby nowych zamówień. W III kwartale 2023 r. ponad połowa firm nie odczuwała zmian w liczbie nowych zamówień.

Zmiany w liczbie nowych zamówień wykazują tendencję podobną do zmian w wartości sprzedaży.

Planowane zatrudnienie na najbliższe trzy miesiące

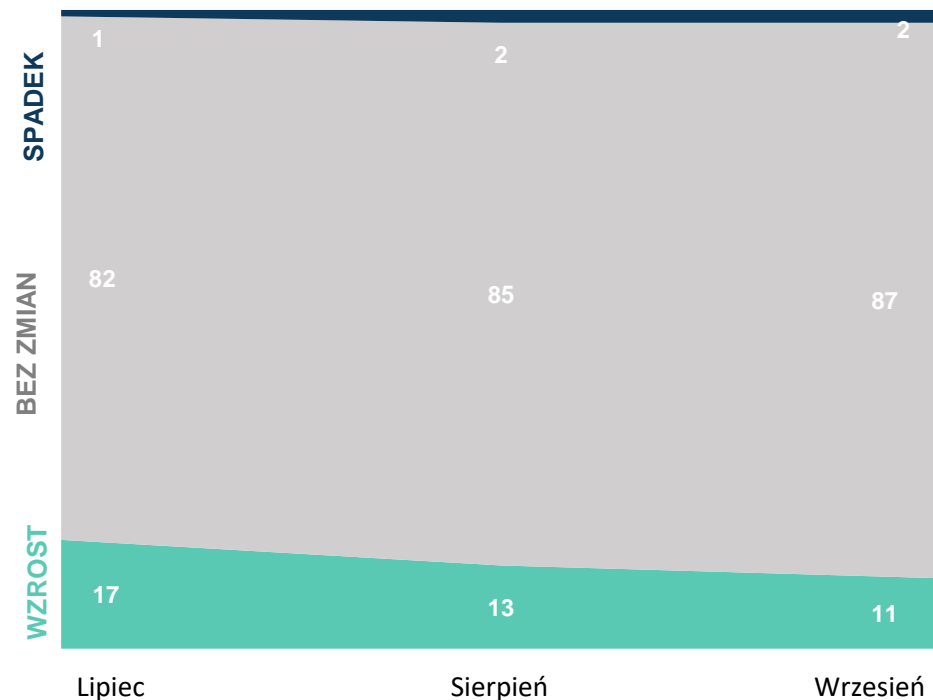

Sytuacja na rynku pracy jest stabilna

W III kwartale zdecydowana większość firm deklaruje utrzymanie zatrudnienia. W sierpniu wzrósł odsetek planujących zwolnienia (o 5 pkt. proc. m/m, do 12 proc.), ale we wrześniu zmniejszył się do 10 proc.. Udział firm, które chcą zatrudniać pracowników pod koniec kwartału jest niższy o 2 pkt. proc. od odczytu na początku kwartału.

Można się spodziewać, że sytuacja na rynku pracy nie ulegnie znacznemu pogorszeniu. Przedsiębiorcy nie planują drastycznych cięć w zatrudnieniu, ani zwiększenia poziomu zatrudnienia.

Planowane wynagrodzenie na najbliższe trzy miesiące

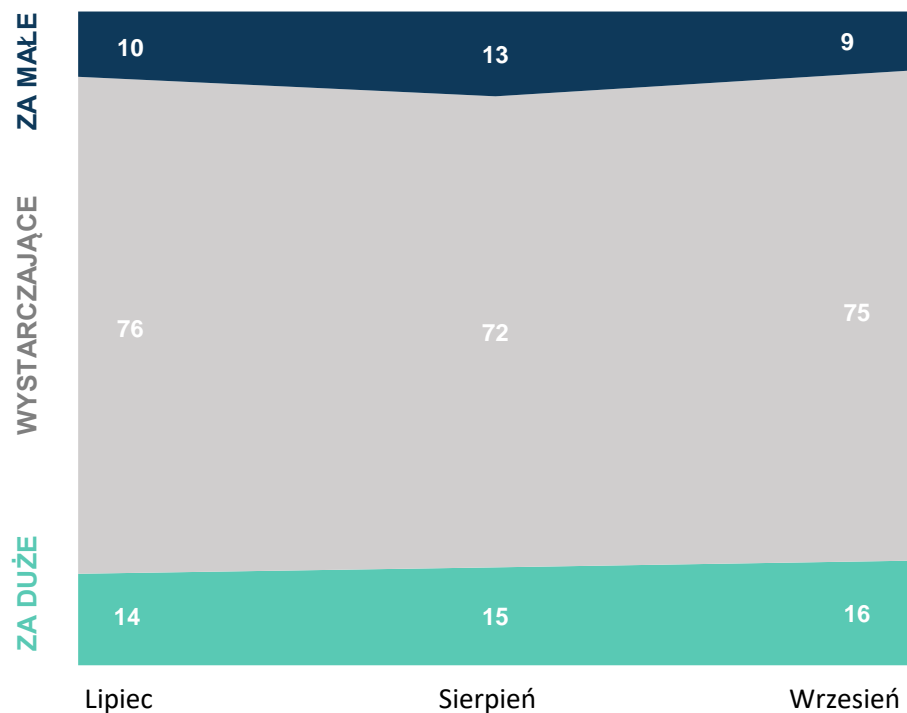

Więcej firm chce podnosić niż zmniejszać wynagrodzenia pracowników

Zdecydowana większość firm nie planuje zmian poziomu wynagrodzeń pracowników – we wrześniu 87 proc. wskazań. Utrzymuje się przewaga firm planujących podwyżki nad planującymi obniżki wynagrodzeń pracowników.

Należy jednak zauważyć, że udział firm planujących podwyżki zmniejszył się od początku kwartału o 6 pkt. proc. Wyższy odsetek firm planujących zwiększenie wysokości wynagrodzeń w lipcu mógł wynikać z wprowadzonej wtedy podwyżki płacy minimalnej.

Ocena stanu mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc

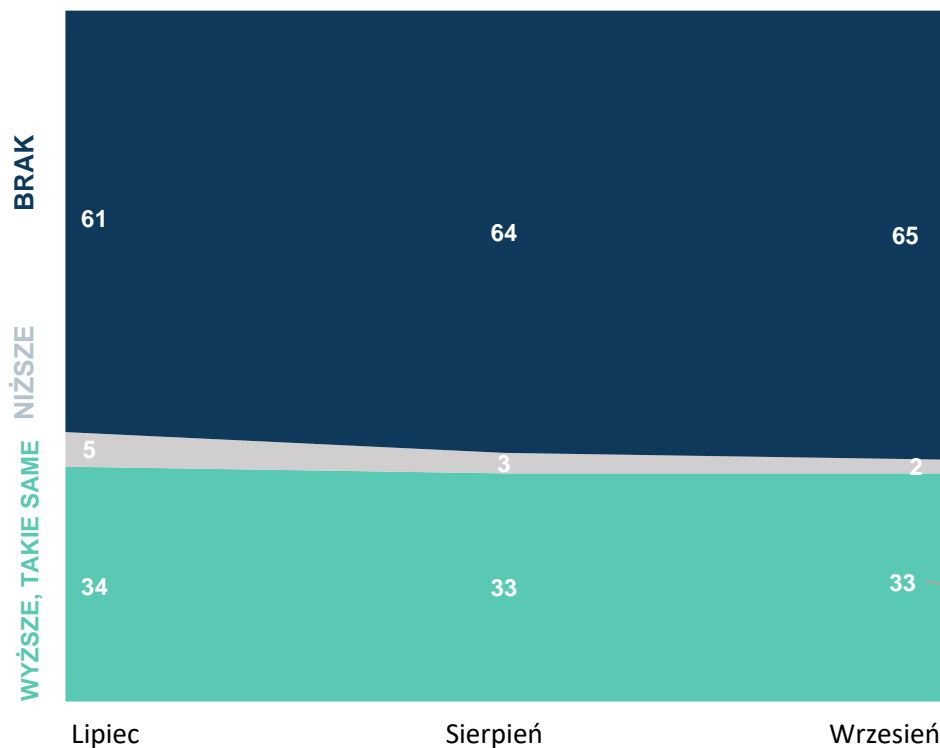

Większość przedsiębiorstw ma wystarczające moce produkcyjne

We wrześniu 75 proc. firm zadeklarowało posiadanie wystarczających mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc. W III kwartale lekko wzrósł udział firm deklarujących posiadanie zbyt dużych mocy produkcyjnych, zaś odsetek wskazujących na posiadanie zbyt małych mocy produkcyjnych nieznacznie spadł.

Koniec kwartału zakończył się z przewagą firm deklarujących zbyt duże moce produkcyjne nad firmami o zbyt małych mocach produkcyjnych. Dość znaczny udział deklaracji o zbyt dużych mocach produkcyjnych jest związany ze spadającą liczbą nowych zamówień.

Wydatki inwestycyjne firm

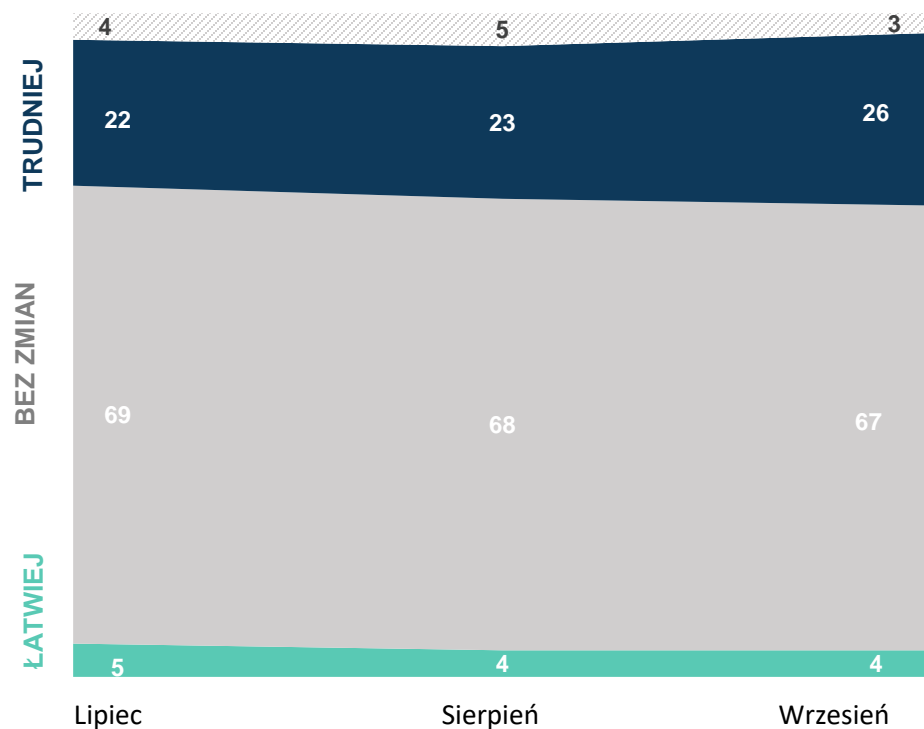

2/3 polskich firm nie ponosi wydatków inwestycyjnych

Udział firm, które nie poniosły żadnych wydatków inwestycyjnych w III kwartale zwiększył się z poziomu 61 proc. w lipcu do 65 proc. we wrześniu. 1/3 firm deklaruje zwiększanie bądź utrzymanie wydatków inwestycyjnych na tym samym poziomie.

Niepokój budzi wzrost odsetka firm deklarujących brak wydatków inwestycyjnych. Patrząc na utrzymujące się bariery prowadzenia biznesu w postaci niepewności sytuacji gospodarczej, wzrostu kosztów pracowniczych i cen energii można się spodziewać, że poziom wskaźników na wydatki inwestycyjne raczej nie poprawi się znacząco w najbliższym czasie.

Dostęp do finansowania zewnętrznego

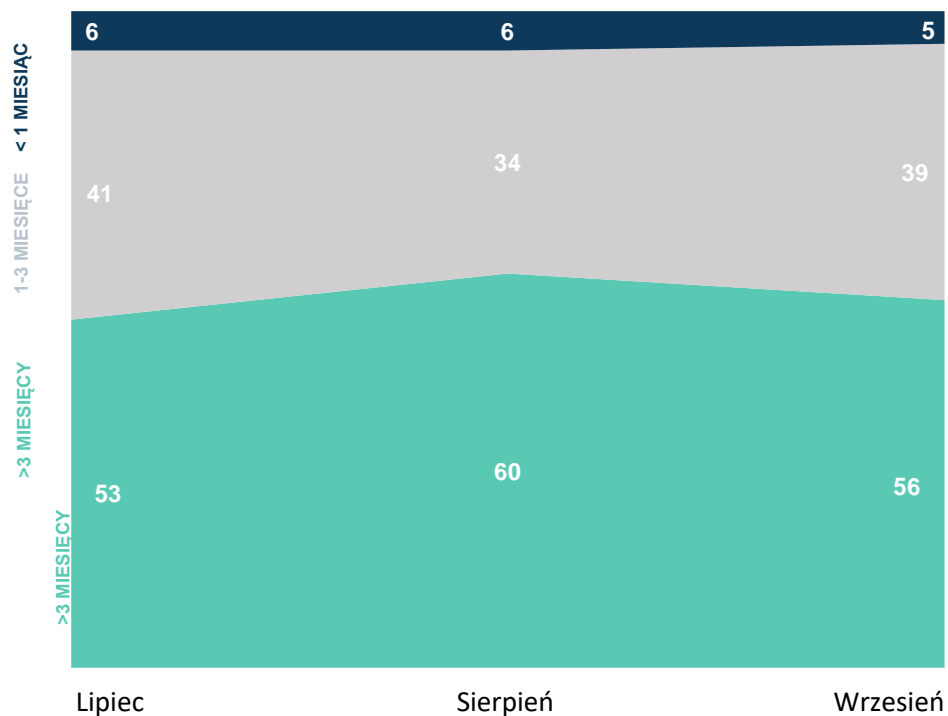
Większość firm nie zauważyła zmian w dostępie do finansowania zewnętrznego

We wrześniu udział firm deklarujących trudniejszy dostęp do finansowania zewnętrznego wzrósł m/m o 3 pkt. proc. do poziomu 26 proc. Jednocześnie udział firm, które dostrzegły ułatwienie w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania, pozostał na tym samym minimalnym poziomie (4 proc.).

Ocena dostępu do finansowania zewnętrznego na koniec III kwartału jest bardzo podobna do oceny na koniec drugiego kwartału (czerwiec 2023 r.).

Ocena płynności finansowej firmy

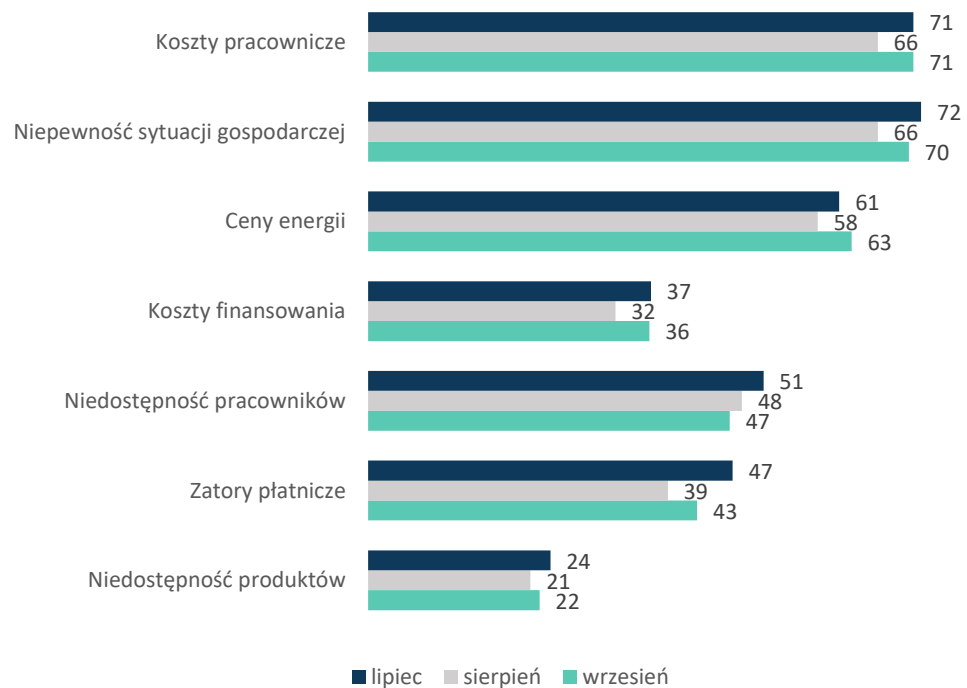

Płynność finansowa firm pozostaje stabilna

W III kwartale 2023 r. więcej niż co druga firma deklaruje, że posiada środki umożliwiające funkcjonowanie powyżej 3 miesięcy. Prawie 40 proc. przedsiębiorstw dysponuje środkami wystarczającymi na funkcjonowanie od jednego do trzech miesięcy. W całym kwartale na niskim poziomie utrzymywał się udział firm, które nie miały środków na działanie krócej niż miesiąc (5-6 proc.).

W porównaniu z drugim kwartałem 2023 r. zwiększył się udział przedsiębiorców dysponujących środkami pozwalającymi na funkcjonowanie na rynku powyżej 3 miesięcy. Wówczas ten udział wynosił poniżej 50 proc.

Znaczenie barier działalności

Największe bariery stanowią koszty pracownicze oraz niepewność sytuacji gospodarczej

We wrześniu najczęściej wskazywaną barierą w prowadzeniu działalności gospodarczej były rosnące koszty pracownicze (71 proc.), niepewność sytuacji gospodarczej (70 proc.) oraz wysokie ceny energii (63 proc.).

Podobnie jak w drugim kwartale 2023 r. koszty pracownicze, niepewność gospodarcza oraz ceny energii były barierami prowadzenia biznesu najczęściej eksponowanymi przez przedsiębiorców. Wynika to z niestabilnej sytuacji geopolitycznej, obserwowanego spowolnienia gospodarczego, a także rosnących wynagrodzeń pracowników.

Komentarz PIE

19

Nastroje przedsiębiorców we wrześniu są nieznacznie poniżej poziomów neutralnych. Czynnikiem stabilizującym sytuację gospodarczą jest nadal relatywnie wysoka płynność finansowa firm oraz wyjątkowo odporny rynek pracy. Z najnowszych danych wynika, że 11 proc. przedsiębiorstw planuje w najbliższym czasie podnosić wynagrodzenia, choć jednocześnie rosnące koszty pracownicze są wskazywane jako jedna z głównych barier prowadzenia biznesu. Dodatkowo ponad 8 na 10 firm, w warunkach stygnącej gospodarki, planuje utrzymywanie obecnego poziomu zatrudnienia, a niemal 2/3 firm budowlanych narzeka na braki kadrowe. Kluczowym czynnikiem negatywnie wpływającym na nastroje przedsiębiorców są słabsze odczyty bieżącej sprzedaży oraz popytu na produkty i usługi. 1/3 badanych firm wskazuje na spadek zamówień względem poprzedniego miesiąca, a 22 proc. przedsiębiorstw odczuwa spadek popytu zagranicznego w porównaniu z ubiegłym rokiem. Najtrudniejsza sytuacja pod tym względem występuje w sektorach produkcyjnym oraz logistycznym. Jest to w dużej mierze związane z kłopotami gospodarczymi naszego głównego partnera handlowego – Niemiec. Za naszą zachodnią granicą obserwujemy słabe odczyty z przemysłu, a według prognoz MFW cała gospodarka niemiecka w 2023 r. może skurczyć się o 0,3 proc.

Wrześniowy odczyt MIK można postrzegać względnie pozytywnie. Nie tylko agregat utrzymał się na niezmiennym poziomie (wbrew wzorcowi sezonowemu), ale nastąpiło delikatne odbicie w kategorii nowych zamówień. Jednocześnie komponent zatrudnienie powrócił do poziomu powyżej neutralnego oraz podniosła się składowa inwestycji. Natomiast pogorszeniu uległa płynność finansowa firm, jednak utrzymuje się ona nadal wyraźnie powyżej wielomiesięcznej średniej (liczonej od początku 2021 r.). Ze stabilizacji sytuacji nie korzystają mikroprzedsiębiorstwa. Najmniejsze ankietowane podmioty zwracają uwagę w badaniu na trudności w uzyskaniu finansowania i jego koszty. Jednocześnie w tej grupie aż 40 proc. spodziewa się spadku zamówień (rok temu było 37 proc., a we wrześniu 2021 r. tylko 19 proc.). Mało optymistyczne wnioski płyną z odpowiedzi na pytanie dodatkowe dotyczące zamówień z zagranicy. Aż 22 proc. (w TSL 31 proc.) ankietowanych przedsiębiorców zauważa spadki zamówień wobec 10 proc. raportujących ich wzrosty (w TSL 8 proc.). Potwierdza to słabnący popyt zewnętrzny widoczny chociażby w odczytach PMI z minionych miesięcy. Z badania wynika jednocześnie, że prawdopodobnie wcześniej zobaczymy poprawę krajowej koniunktury niż odbicie u naszych głównych partnerów handlowych

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw - Metodyka badań

Główne punkty metodyki badań:

- Wszystkie prezentowane dane zostały opracowane na podstawie badań przedsiębiorstw realizowanych na początku każdego miesiąca od stycznia 2021 r. na zlecenie PIE i BGK.
- Przeprowadzenie comiesięcznych badań ankietowych przy użyciu techniki CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) na losowo-kwotowej próbie 500 przedsiębiorstw, w 4 kategoriach wielkości i 5 sektorach branżowych.
- Wnioskowanie o populacji polskich przedsiębiorstw przy poziomie ufności 0,95 z błędem szacunku 4%.
- Pomiar w pierwszym tygodniu każdego miesiąca.
- Wyniki podawane publicznie przez PIE i BGK w drugim tygodniu miesiąca, ok. 10 dnia każdego miesiąca.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Bank Gospodarstwa Krajowego to polski bank rozwoju – jedyna taka instytucja w Polsce. Bank aktywnie wspiera rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Realizując strategiczne projekty rozwojowe finansuje m.in. największe inwestycje infrastrukturalne, zwiększa dostęp Polaków do mieszkań oraz pobudza przedsiębiorczość polskich firm w kraju i za granicą. Jest inwestorem w funduszach, których aktywami zarządza Polski Fundusz Rozwoju. Pracownicy banku mają wysokie kompetencje w realizacji projektów służących rozwojowi kraju. Dbając o zrównoważony rozwój kraju, Bank jest obecny w każdym regionie Polski. W 2018 r. rozpoczął ekspansję, otwierając przedstawicielstwa zagraniczne, które dziś działają już w Brukseli, Frankfurtu, Londynie i Amsterdamie. BGK ma unikalne doświadczenie w finansowaniu, inwestowaniu, udzielaniu poręczeń i gwarancji oraz dystrybucji funduszy unijnych. Odgrywa znaczącą rolę w realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która jest kluczowym dokumentem w polityce gospodarczej Polski. Podstawą działalności BGK jest odpowiedzialny, etyczny i zrównoważony biznes, dlatego Bank podejmuje szereg inicjatyw promujących przedsiębiorczość, innowacje, ekologię oraz uczciwe traktowanie pracowników, partnerów i klientów.